

продемонстрували спроможність перейти від протестної політики до довготривалого врядування, використовуючи демократичні мандати для послаблення ліберальних обмежень. Нині цей тренд посилюється з формуванням популістських коаліцій у Чехії та Словаччині і ледве не досягнув кульмінації з обранням президентом Румунії правого радикала і популіста Келіна Джорджеску.

Висновки. В описаних умовах поліевристичні підходи вказують на те, що поляризованість суспільств та наявність популістів в урядових коаліціях (на кшталт Словаччини та Чехії), або сильної популістичної опозиції (як у випадках Польщі та Румунії) не дозволяє ухвалювати категоричних і радикальних політичних рішень як на внутрішньополітичному рівні, так і на рівні зовнішньої політики. В свою чергу це призводить до того, що відкинувши радикальні зміни у відносинах з Брюсселем та Вашингтоном національні уряди Центральної та Східної Європи обирають вичікувальну та ригідну зовнішню політику. Це, з одного боку убезпечує їх від необхідності обирати між США та ЄС на тлі посилення дихотомії між Брюсселем та Вашингтоном, проте з іншого боку знижує ступінь акторності, як окремих держав регіону, так і Центральної Європи в цілому, що з часом може обернутися втратою зовнішньополітичної суб'єктності.

Список використаних джерел

1. Mintz A. How Do Leaders Make Decisions? A Poliheuristic Perspective. 2024. Feb. 01. URL: <https://ssrn.com/abstract=3509442>
 2. Putnam R. Diplomacy and domestic politics: The logic of two-level games. *International Organization*. 1988. Vol. 42, No. 3. P. 427–460. URL: <https://www.jstor.org/stable/2706785>
 3. Vachudova M. Ethnopolitism and democratic backsliding in Central Europe. URL: https://www.researchgate.net/publication/342650305_Ethnopolitism_and_democratic_backsliding_in_Central_Europe
-

Костянтин ГОММА
студент другого курсу
освітньо-наукової програми «Суспільна політика і врядування»,
Національний університет «Києво-Могилянська академія»

ВІД ВІДКРИТИХ ДАНИХ ДО ПУБЛІЧНОЇ ЦІННОСТІ: ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ЯК ТЕСТ ЦИФРОВОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Ключові слова: безбар'єрність, відкриті дані, цифрове врядування, місцеве самоврядування, інформаційна доступність, суспільна політика, маломобільні групи населення, повоєнне відновлення.

Мета дослідження: комплексний аналіз реалізації політики забезпечення доступу до інформації про безбар'єрність міського простору в Україні, оцінка впливу оновленої нормативної рамки як передумови формування цифрової інфраструктури.

Виклад основного матеріалу. Повномасштабна війна спричинила структурні зміни у соціальному складі населення та суттєво підвищила значення доступності середовища для представників маломобільних груп населення (МГН). За таких умов безбар'єрність набуває системного значення як для поточного функціонування держави, так і для повоєнного відновлення. Йдеться не лише про фізичну доступність об'єктів інфраструктури, а й про інформаційну та цифрову безбар'єрність – здатність громадян отримувати повну, актуальну та зрозумілу інформацію про рівень доступності середовища. У процесі повоєнної відбудови безбар'єрність стає одним із критеріїв якості відновлення, а цифрові інструменти – засобом її забезпечення.

Інституційною передумовою системного моніторингу безбар'єрності є Постанова Кабінету Міністрів України № 537 від 26 травня 2021 року, яка у редакції від 21.03.2025 року конкретизувала процедури щорічної оцінки, визначила коло суб'єктів та передбачила обов'язкове оприлюднення результатів у форматі відкритих даних [1]. Саме ці зміни створили нормативну можливість проведення моніторингу за оновленими правилами восени 2025 року та формування першого національного набору відкритих даних про безбар'єрність.

Восени 2025 року вперше було зібрано деталізовані результати всеукраїнського моніторингу ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення. Згодом наприкінці грудня 2025 року дані про понад 70 тисяч локацій було оприлюднено на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних [2]. Набір охоплює широкий спектр об'єктів – від вулиць і житлових будинків до шкіл, лікарень, укриттів та зупинок громадського транспорту. Це означає перехід від декларативної політики безбар'єрності до формування національної інформаційної інфраструктури у цій сфері.

Водночас публікація суспільно важливих відомостей у форматі відкритих даних не означає автоматичного забезпечення доступу до

інформації для кінцевих бенефіціарів – представників МГН та їх піклувальників. Так постає одна із дилем цифрового врядування: відкриті дані є необхідною, але недостатньою умовою формування публічної цінності [3].

Проблему можна концептуалізувати через три рівні цифрового врядування. Перший рівень – доступність даних (data availability): створення та оприлюднення структурованого масиву інформації. Другий рівень – придатність даних до використання (data usability): їх стандартизація, регулярне оновлення, технічна сумісність та інтеграція у цифрові сервіси. Третій рівень – формування публічної цінності (public value): здатність даних розширювати можливості громадян і зменшувати інформаційну асиметрію.

Україна здійснила перехід до першого рівня – вперше створено цілісний національний масив даних про безбар'єрність. Проте перехід до другого і третього рівнів залежить від інституційної спроможності органів місцевого самоврядування, регулярності повторного моніторингу, узгодженості процедур, залучення громадських організацій та civic tech ініціатив, а також інтеграції даних у зручні для користувачів рішення. Саме через такі інструменти інформаційна безбар'єрність може трансформуватися у цифрову доступність повсякденних послуг.

Особливо показовим стане наступний моніторинг згідно з оновленою постановою [1]. Він дозволить оцінити, чи є набір відкритих даних одноразовим результатом адміністративної мобілізації, чи свідчить про інституціоналізацію сталої практики збору, верифікації та оновлення інформації. Інституціоналізація цифрового врядування проявляється не в першій публікації даних, а у повторюваності, стандартизації та здатності системи відтворювати якісні дані в довгостроковій перспективі.

Кейс безбар'єрності також демонструє специфіку багаторівневого врядування: національний рівень формує нормативну рамку та інфраструктуру відкритих даних, тоді як первинний збір інформації відбувається на локальному рівні. Ефективність цифрової трансформації, таким чином, залежить від координації між рівнями влади та від реальної data scarcity громад.

У європейському вимірі цифрового врядування відкритість даних розглядається як інструмент створення публічної цінності, а не як самоціль. Відповідність цій логіці означає перехід від формального оприлюднення інформації до її системного використання у політиці та сервісах. У цьому сенсі інформаційна безбар'єрність може слугувати індикатором наближення України до стандартів європейського data-driven governance, де ключовим критерієм є реальний вплив даних на якість життя громадян [4].

Отже, публікація національного масиву відкритих даних про безбар'єрність є важливим, але лише першим кроком. Лише поєднання фізичної, інформаційної та цифрової безбар'єрності, інтегроване у процес повоєнного відновлення, дозволить перетворити інформаційну інфраструктуру на механізм забезпечення рівних можливостей та сталого розвитку.

Висновки. Оновлення нормативної рамки моніторингу безбар'єрності створило інституційні передумови для формування національної цифрової інфраструктури даних у цій сфері. Публікація відкритих даних є проявом інфраструктурної фази цифрового врядування, проте сама по собі не забезпечує автоматичного формування інформаційної безбар'єрності. Ключовими чинниками переходу до наступного етапу розвитку політики є регулярність повторного моніторингу, стандартизація процедур та інституційна спроможність органів місцевого самоврядування. Інформаційна безбар'єрність може розглядатися як індикатор цифрової зрілості держави та її спроможності інтегрувати відкриті дані у процес повоєнного відновлення.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Порядку проведення моніторингу та оцінки ступеня безбар'єрності об'єктів фізичного оточення і послуг для осіб з інвалідністю : постанова Кабінету Міністрів України від 26 трав. 2021 р. № 537. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/537-2021-%D0%BF>

2. Дані Мапи безбар'єрності оприлюднено на Єдиному державному веб-порталі відкритих даних. *Офіційний сайт Мінрозвитку.* URL: <https://mindev.gov.ua/news/dani-mapy-bezbariarnosti-opryliudneno-na-iedynomu-derzhavnomu-veb-portali-vidkrytykh-danykh>

3. Національна стратегія зі створення безбар'єрного простору в Україні до 2030 року : схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квіт. 2021 р. № 366-р URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80>

4. Directive (EU) 2019/1024 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on open data and the re-use of public sector information. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32019L1024>

Ганна ГОНЧАРЕНКО
доктор юридичних наук, професор,
Національна академія Служби безпеки України